

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 80— Cor.
Pe jumătate an 40—
Pe 3 luni . . . 20—
Pe o lună . . . 7—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 100 franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 1 Gor.
Manuscrisurile nu se
napolază.

Demonstrații sângeroase contra Românilor în Arad.

Progromul Ungurilor contra Românilor. — Morții neamului: aproximativ 20 morți și 40 răniți. — Drapelele ententei sfâșiate și călcate în picioare. — Șoferul lui Berthelot rănit. — Neliniște și nesiguranță în oraș. — Răspunsul ententei la vandalismul de ieri.

Românii au presărat flori în calea generalului Berthelot, iar Ungurii, la reîntoarcerea lui spre gară, i-au stropit calea cu sânge românesc.

Românii au sărbătorit cu avânt în suflet, în haine de sărbătoare, cu gândul și mâinile curate, fără arme; Ungurii și-au scaldat în sânge românesc, cu vârf și îndesat, după un plan înainte pregătit, ura lor de veacuri și dorul lor de răsunare.

Nu s'au mulțumit cu insultele zilnice la adresa tricolorului românesc, a steagurilor românești de pe edificii, cu atacurile de stradă împotriva Românilor și a caselor private, nu s'au mulțumit nici cu încercarea de Vineri seara de a desarma garda românească, ci aveau o sete sălbatică de sânge românesc.

Ieri, plini de invidie și de ură pentru primirea frumoasă a generalului Berthelot și pentru intrarea în triumf românesc a unui general francez, Ungurii — cari la gară au avut turelă să declameze înaintea generalului, că nu există popor, care să fie asuprit atât de mult ca Ungurii pe acest pământ — Ungurii aceștia au aranjat un adevărat progrom aziatic în contra tot ce-i românesc.

Renumiții gardiști unguri republicani, polițiștii câți au fost în Arad — toți au aținut calea înarmați, Românilor pașnici, țărănilor, cari erau în drum spre satele lor. Din porți, de după stâlpi, din case și-au vărsat gloanțele în trupurile românești. Iar după cei ce alergau să se scutească, au început adevărată vânătoare. Bande înarmate — scrâșnind din dinți — cutreeră străzile luând pretutindeni tricolorul românesc de pe edificii și călcându-l în picioare.

Au pușcat înaintea casei dr. Pop, au spart ferestrele și dacă familia dr. Pop era acasă, cine știe ce i-s'ar fi întâmplat. Unde numai au putut, au depărtat inscripțiile românești, au desarmat toate companiile gardei românești, au nimicit toate locurile și au devastat tot ce le-a stat în cale, după ce timp de o oră au finit sub adevărat asalt edificiul gardei din piața Ferenc. Au pătruns în seminarul românesc, unde au maltratată sentinela și au început a devasta. Patrulare după patrulare umblau pe toate străzile după Români, așa încât familiile românești din Arad se așteptau la progrom și în casele lor private.

Cu oarda sălbatică care a înscenat progromul, s'a identificat și a jubilat cea mai mare parte a populației ungurești.

Suntem adânc scârbiți de sălbăticia Maghiarilor; nespun ne doare noua jertfă ce a trebuit să aducem, dar suntem ferm convinși că sângele Românilor nu s'a vărsat în zadar. Sus e mâna lui Dumnezeu și în Arad a fost și generalul Berthelot, care a văzut acum, cu

ochii săi, ceea ce știa despre suferințele noastre de veacuri.

Întâia cunoștință ce a făcut-o cu Maghiarii a fost demnă de istoria Ungariei, pe care o cunoaște și salutul acesta îl va duce și Ententei, pentru că demonstrația a fost îndreptată și împotriva drapelelor ententei pe care le-au rupt și împotriva lui Berthelot, pe care Ungurii l-au fluerat.

Sângele românesc vărsat în Arad cere o dreaptă răsplătire!

INAINTEA OTELULUI CRUCEA-ALBĂ.

Sosirea lui Berthelot.

Berthelot a fost dus de Români în triumf la otelul Crucea albă, unde au avut loc recepțiile. Publicul se postează în ordine în fața otelului, stegarii — cu steagul românesc și cu steagurile ententei — se așează la intrare, în două rânduri. În decursul recepțiilor publicul cântă cântece naționale și aclamează pe Berthelot, Ententa și România-mare. Totul avea înfățișarea unei sărbătoriri pline de demnitate.

Incep demonstrațiile.

Maghiarii n'au primit cu ochi buni bucuria sinceră a Românilor și înscenează tumult. Aduc un steag tricolor, cu emblema Ungariei, cine știe de la care oficiu și se împulzesc înaintea intrării dela Crucea-albă. Aici demonstrativ încep să cânte, mai bine zis să sbiere cântări ungurești: cântarea lui Kossuth, himnului și altele. Românii cântă și ei Deșteaptă-te Române. Era un zgomot mare și un domn apare spunând, că generalului Berthelot nu-i place zgomotul. La aceasta Românii tac, lăsându-i pe Unguri să strige cât îi va lua gura. Aceștia acum voiau cu tot prețul să doboare la pământ steagul românesc. Plesnind pe oameni în dreapta și stânga, cu steagul lor, pe care fâlfâindu-l, din negrije l-au umplut de noroiu, cei din nemulocita apropiere au împins dela ei steagul unguresc, ca să nu-i umple de noroiu, dar nu l-au rupt. S'a făcut tumult, în care însă n'a fost nici o subă românească; în jurul steagului maghiar au fost numai Unguri, oameni, cari după îmbrăcăminte arătau a fi măestri. Aceștia cu steagul lor pornesc înainte spre strada Zrinyi, până înaintea intrării dela banca Elsö—Arad —, ca să apară din nou în mijlocul unor adevărate urlături. În timpul acesta se dau în vânt câteva împușcături și o parte a publicului intră în otelul Crucea albă. Ungurii încep să-și facă mendrele.

Martori oculari

al celor întâmplătoare înaintea Crucii albe și a băncii întorcându-se spre casă, în colțul străzii Veitzer au auzit pe un domn străin (ungur) care explica — în limba maghiară — unei grupe cele întâmplătoare: „Nu Românii au ata-

cat steagul maghiar, ci ei de ei ca să provoace scandalul”. Steagul oficios, cu emblema, răsarirea ca din pământ a miilor de gardiști maghiari arată, că avem la mijloc o demonstrație, pregătită cu plan de mai înainte.

Maltratarea funcționarului dela C. R. F.

Lângă prăvălia lui Klein privia la mulțimea românească și funcționarul superior dela C. F. R. din suita lui Berthelot, Ungurii înscenând scandalul, nu l-au cruțat nici pe dsa, ci l-au trântit la pământ și i-au umplut de noroiu uniforma. Abia a putut pătrunde în otel și de aici apoi cu greu și-a făcut cale să meargă la gară.

Ieșirea lui Berthelot.

Între aceste recepțiile s'au sfârșit, Generalul Berthelot — care a fost incunoscintat despre tulburările înscenate de Maghiari — apare majestos și liniștit, par'că nu s'ar fi întâmplat nimic. A fost impunător. Românii îl aclamă, generalul urcă în automobil, Maghiarii — cu steagul lor — încunjură automobilul. Din mijlocul urletelor se desprind bine șnerăturile Ungurilor din ferestre și de pe terasa dela cafeneaua Văroșt. Aceasta a fost muzica, prin care și-au luat adio dela generalul Berthelot. Automobilul a stat încă mult — pare-mi-se — nu s'a putut mișca din cauza Maghiarilor. După aceea și-a luat drumul spre str. Deák Ferenc, în mijlocul huiduielii gloatelor maghiare.

PROGROMUL INCEPE.

Plecând automobilul lui Berthelot, o parte din ceata Ungurilor a luat-o pe strada Deák Ferenc, în frunte cu steagul cu care au înscenat progromul, spre casa dlui Dr. St. C. Pop.

Bandierul de țărani pleacă cu steagurile românești, în rând de patru, în perfectă ordine spre motor, care avea să-i ducă acasă în satele din jur, de unde veniseră cu suflute avântate. Trecuse bandierul de biserică Minorților, când ceata de Unguri ce rămăsese înaintea otelului Crucea Albă — ceata la care se mai alăturară adunătură din toate părțile — se ia după bandieru. Dinspre monumentul „Sfintei Treimi” venia chiar o grupă de soldați și polițiști, toți înarmați, trimiși dela casa orașului. Grupa aceasta înarmată se pune în fruntea tumultului și cu puteri unite se năpustesc acum spre bandierul românesc, ce mergea liniștit. Deodată se aud niște pușcături și gloanțele venite din puștile dela spate pătrund în carne vie, șubele se roșesc de sânge și un țărăni cade mort înaintea cafenelei „Central”.

În acelaș timp din strada Salac (unde e cafeneaua Central) năvălește o altă grupă de soldați unguri și cu un steag unguresc le ațin Românilor calea.

Gardiștii români, cari veniau dinspre casa orașului, văzând primejdia în care au ajuns Românii, au dat salve în vânt, făcând prin acestea atenți pe Români și peste tot tumultul, să se împrăștie.

Înainte nu puteau merge, din urmă veniau mereu gloanțele. — au luat-o respirații unii în stânga, alții în dreapta. Polițiștii și soldații unguri, postați în fața cafenelei central, pe celalalt trotuar, pușcau de după trăsuri, arbori, stâlpi și de sub porți asupra celor ce-și căutau scut în cafeneaua Central, ori spre str. Salac. S'a pușcat chiar și din balcoane și ferestre, — ba și din palatul comitatului. Ferestrele cafenelei Central încă poartă urmele acestor pușcături.

Celalți bieți Români, cari au apucat-o pe străzile ce duc spre parcul dela țărnuț Mureșului, au fost pușcați dela spate de soldați și polițiști ieșiți

la repezeală din casa oraşului. Cu adevărat plan strategic au ținut toate cărările, ca străzile pe unde avea să treacă Berthelot să abureze cât mai mult sânge românesc. Martorii oculari au fixat toate acestea și ei au declarat din cuvânt în cuvânt: „Pușcau după bieții Români, ca după iepuri!”...

Ieri după amiază erau încă roșii de sânge românesc străzile, unde Ungurii au puscat în bieții Români, cari n'aveau nici vină, nici arme.

Un monument ridicat în acel loc va spune lumii despre un proghrom săvârșit de Unguri în 16 Decembrie, în preajma conferinței de pace.

Morții neamului. — Jale națională.

Nici aproximativ nu putem ști cât de mare este numărul morților noștri cu acest prilej. Unii Români au fost luați la ochi în ulița Salacz către Murăș, pela palatul cultural, iar alții pela stațiunea motorului electric, gara principală și în alfe părți ale orașului. Se vorbește de 20 morți și 40 răniți. Ziarele ungurești vorbesc de abia 5 morți.

Rugăm satele din jur să ne informeze precis despre morții ce i-au avut la Arad.

Nu știm dacă Sârbii din cetate s'au alăturat ori nu campaniei de vânatoare contra Românilor pornită de Ungurii rabiști. Dar martorii oculari ne asigură că da, și ei au tras salve de pe malul celalalt al Murășului asupra șubelor albe ce și-au căutat scăparea apucând malul Murășului.

Declarăm pe toți Români fulgerați ieri de glonțele dușman și cari și-au și dat suflarea — de morți ai națiunii.

Iubiților morți! Tu Nicolae Barna din Covăsinți și ceilalți tovarăși ai tăi cari fără arme a-ți venit la Arad ca să vă arătați iubirea față de un general al națiunii sore franceze, și vi s'a luat pe nedrept viața, din partea unor iresponsabili, iertați-ne și durmiți liniștiți somnuri de veci, căci dorințele noastre ca să se îplinească visul de aur al neamului este aproape de împlinire.

Demonstrațiuni și violențe în fața casei d. dr. Șt. C. Pop.

După demonstrațiunea aranjată de maghiari cu intenție, înaintea otelului Crucea Albă, un tumult, soldați și civili, mulți piedeveră, laolaltă cam 200 de inși au mers cu mare tâmbălu, injurând și puscând, înaintea casei dlui Dr. Șt. C. Pop; au voit să rupă steagul român, dar cei 5 bravi grădiști români din poartă au apărât onoarea steagului, fiind gata mai bine să moară, decât să cedeze. Din mulțime au puscat asupra steagului, au spart cu bastoane și patul puștilor ferestrele casei dlui Dr. Șt. C. Pop, apoi cântându-și Kossuth-nota au plecat cu lozinca LA ARME IN CAZARMĂ. Abia cinci minute după depărtarea mulțimei turbate, un automobil elegant s'a oprit înaintea porții și din el a sărit sprinten GENERALUL BERTHELOT, adjutanți săi și președintele consiliului național român d. dr. Iustin Marșieu.

Dna dr. Pop și familia se aflau atunci într-o stare dispeșată, care a stârnit adâncă emoțiune în inima nobilă a generalului Berthelot. Prin salonul, ce-și avea ușa deschisă, cum era cu ferestrele sparte, vântul de iarnă plângea alături cu cei cari mai adineaori erau în primejdie. Adjutanții d. general, triști aruncau doar priviri compătimitoare spre galon, și-și fumau nervos țigărele în coridor. Aruncau din când în când priviri de dispreț spre stradă, de unde se auzea încă deslușit urletul mulțimei, iar focul de arme era viu. D. general Berthelot, după 15 minute, s'a urcat din nou în automobil cu suita, și a plecat spre episcopioa română. D. GENERAL BERTHELOT A VĂZUT CU OCHII, ACEEA CE ȘTIA DEMULT!

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea

INSULTAREA STEAGURILOR ENTENTEI.

În clipa în care au început împușcăturile înaintea cafelei Central, stegarii noștri au căpătat refugiu în otelul Central. Aici au căutat loc sigur, unde să așeze steagurile ententei. Numai Dumnezeu știe cum au scăpat ei cu viața, căci edificiul otelului a fost impresurat de gloate. Grădiștii maghiari au căutat în toate colturile după steaguri. Le-au aflat pe urmă și cu nemai pomenită furie le-au făcut bucăți. Steagurile Franței, Angliei, a Statelor-Unite, Italiei... au fost rupte și călcate în picioare.

Vânatoare de oameni.

La 10 ore și 15 m. toți acei soldați, cari făcuseră demonstrația din fața otelului Crucea albă, casei dr. Șt. C. Pop — numai parte armați, — acum se aflau deja toți înarmați provăzuți cu câte 50 de cartușe, cari au năpădit apoi toate străzile căutând nod în papură „tricolorul românesc, cuvântul românesc, portul național românesc, țărani români”. Tot drumul lor glorios până către ora 1 d. a. a fost evidențiat prin urlete infernale și continue pușcături. Și damele maghiare și jidance, pretutindeni salutau această explozie a furiei nebune, cu fâlfâieri de batiste din ferestrele palatelor.

S'au înscenat bătăi groaznice. Bieții noștri Români, nearmați, au rămas pradă furiei bestilor înarmate cu mitraliere și puști. Dinaintea morții toți căutau scăpare, dar porțile palatelor și caselor au rănit sinistru și cinic de fața bieților oameni înspăimântați și nevinovați. Cu atât mai vărtos erau însă deschise ferestrele palatelor, de unde fețele zâmbitoare ale damelor îmbrăcate în haine de sârbătoare, urmăreau cu viu interes dezvoltarea minunată a proghromului.

Seara la cinci ore a fost lansată știrea, că după șase ore intră în vigoare statariul. Nimeni n'are voie să umble pe stradă. Telefonul n'a funcționat, oamenii încă nici azi înainte de amiază nu se prea arată.

Vandalism în seminar.

Ieri între orele 1—2 o ceată de grădiști maghiari — după cum suntem informați — dintre grădiștii dela școala izraelită vecină — a invadat seminarul nostru diecezan, pentru a desarma sentinela gardei naționale române, ce păzea seminarul. Au bătut și malțat pe gardistul Andreica și după aceea au început devastarea. Sub pretextul, că în seminar ar fi arme și muniție au spart ușile. Ușa dela cancelaria direcțiunii și locuința directorului au lăcut-o tândări cu baionete și patul puștilor. Abia întrevinerea directorului a putut împiedeca devastarea bibliotecii și a muzeelor. Au reshirat actele direcțiunii și au furat sigilul institutului.

La retragere au tras foc asupra locuinței păr. Cor. nel Lazar și a casei dnei Vasilon din apropierea seminarului.

Șoferul dlui general Berthelot rănit.

Ca semnul cel mai evident al tulburărilor de eri, că sângeroasa manifestație n'a fost numai incidentală și numai contra Românilor, ci și contra Ententei d'adevereste faptul trist, că șoferul d. general Berthelot, a fost rănit la mână, lovodă, că și d. general a fost luat la țintă și a fost doar o minune a providenței că d. general a rămas neatins.

Sfâșierea steagurilor românești.

Steagurile românești de pe edificiile noastre publice, de pe fațada caselor românești, au fost în decursul unei ore toate îndepărtate. Mai în urmă a dispărut steagul românesc de pe frontispiciul locuinței d. dr. Șt. C. Pop, după desarmarea bravilor grădiști de acolo. Steagurile românești dela edificiile comitatense, au fost aruncate din balcoane, în tina drumului, au fost rupte în bucăți și apoi călcate în tină. La librăria „Concordia” nu s'au mulțumit numai cu necinstirea sfântului nostru tricolor, ci au rupt firma librăriei, cu patul puștilor au strămbat și au spart stourile de fier, încât prăvălia azi a rămas închisă, neputând fi ridicate stourile.

Vânătoare după oficerii români.

Pe strada Wesselényi locuiește familia Buttea, unde s'au refugiat 3 oficerii români. Între ei loc. Ciorogariu, sublocot. Ciorogariu și Ambruș. După 11 ore a intrat în casă o patrulă de maghiari halál gárda și cu amenințări au maltratată și au pretins să fie dați oficerii români. Au făcut perchizițiile în locuință și au dus de acolo armele ce se aflau. După sublocot Ambruș au aranjat oformală vânatoare. A scăpat numai sărind gardurile dela o casă la cealaltă în haine de țaran. Deasemenea și frații Ciorogariu.

Asediul din piața Francisc.

După îngrozitoarea vânatoare de oameni, cam 120 de soldați maghiari, între ei mulți din „halál gárda” (garda de moarte) au mers în fața palatului din piața Francisc, unde se aflau birourile comandamentului gardelor naționale și fără nici o somațiune au început un foc îngrozitor de puști și de mitraliere, asupra edificiului. Mai în urmă au somat pe grădiștii de acolo, să se predea, ceea ce au și făcut, fără cea mai mică rezistență. Au predat toate armele și muniția ce se afla acolo. Văzându-se Maghiarii mulți și tari față de câțiva oameni pașnici — au dat navală în încăperile edificiului, au devastat cu sălbătăcie fără păreche, toate actele oficioase, toate mobilele. După cum suntem informați, oficiul azi va fi predat din nou gardei naționale române.

Ezt akartuk.

Românii, cari s'au nimerit în apropierea cafelei Városi, n'au înțeles la început ce va să zică vorbele unui locotenent ungar: „Majd rendezünk mi is mindjárt valamit!”, au înțeles însă mai târziu trista realitate, după ce a venit ceata de Unguri și s'a executat proghromul plănuț înainte. Sângele vărsat ar trebui să mustre conștiința multor funcționari.

Mulți Români au auzit glasuri ungurești: „Ezt akartuk!” — Și-au spus ei înșiși verdictul. Și în fața minciunilor gazetelor ungurești, susținem adevărul scris de noi.

RĂSPUNSUL ENTENTEI LA VANDALISMUL MAGHIAR DE ERI.

Azi la 30 Dec. d. a. la 5 ore trupe entente vor intra în Arad. Dinspre Ardeal sunt în drum două regimente românești

(Știre telefonică primită din Sibiu)

PRO DOMO.

Evenimentele grave ale zilei de ieri au creat o stare de lucruri insuportabilă. Liniștea și siguranța publică sunt primejduite, populația este extrem de agitată. În toate părțile orașului umblă detașamente de soldați de capul lor și salve continue ne străbat la urechi.

Publicul românesc va înțelege de ce ziarul nostru apare de data asta numai în două pagini. Personalul culegătorilor, cel dela mașinile de tipărit și dela expediție refuză să lucreze peste noapte, iar timpul de zi nu este suficient pentru apariția Românului în cele peste 12 mii de exemplare.

Până la restabilirea completă a ordinii ne vedem siliți să sistăm apariția ziarului Românu, aruncând toată răspunderea pentru tulburările de stradă asupra celor ce le-au provocat.

Noi, Românii suntem popor pașnic, niciodată n'am tins la despoierea altor neamuri de libertățile ce li-se cuvin, niciodată n'am ales arma teribilă a masacrelor de stradă ca să ne eluțăm drepturi. Și să fie siguri Ungurii cari eri au mânăjit cu sânge sârbătoarea noastră, că în butul tuturor atentatelor, brutalităților și vărsărilor de sânge, poporul român nu-i capabil de răsbunare și postulatele vieții publice maghiare n'au să sufere nimic în situația politică schimbată.

Apelăm însă la simțul de dreptate al poporului maghiar ca să curme cu fărădelegile căci pătează prestigiul lui în fața lumii întregi.

Rugăm publicul românesc să aștepte liniștit și plin de încredere ceasul restabilirii complete a ordinii publice. ROMÂNUL.

Notă redacțională. Intreg materialul despre primirea impunătoare a generalului Berthelot din partea Românilor din Arad și jur, cules gata, a fost scos din pagini ne-închepând în nrul acesta.

Editor responsabil: Aurel Rusu.

Satele din Voralberg se alătură la Elveția.

Satele Höchst, Fussach și Gaisan din Voralberg s'au rugat de sfatul confederației elvețiene, ca hotarele Elveției să le extindă și în valea Rinului și să anecheze și teritoriul lor. (A. t. din Elveția).

In Germania

siguranța publică e primejdnică nu numai în Berlin, ci și în ale părți. Guvernul de fel nu este stăpână pe situație și nu-i exchisă posibilitatea să ajungă la guvern Liebkecht, Roza Luxemburg și Ledebour, așadar grupul Spartacus.

La luptele de stradă din Berlin, garda a avut 56 de morți, pe când dintre marinari au căzut numai 6.

Guvernul a destituit pe generalul Liguist, comandantul trupelor de gardă, care a început focul de artilerie contra castelului, în care erau marinarii.

Călătoria lui Wilson în Elveția încă nu-i sigură.

Guvernul Elveției a invitat pe președintele Wilson să-i cerceteze. Biroul de externe al Americii mulțumește — în numele președintelui — pentru invitare, dar președintele în acest moment încă nu poate să decidă, că oare va putea urma invitării acesteia. La tot cazul invitarea o consideră ca semn de prietenie și Statele-Unite vor menține cu Elveția și în viitor, aceleași raporturi de prietenie. (Ag. t. din Flevția).

Bașbuzucisme.

Abia două săptămâni ne mai despart de acea zi slăvită, când pe întreg teritoriul celor 26 de comitate din fosta Ungarie, locuite de Români — vor luci afară de baionetele românești și razele blânde al noului soare — al păcii, — al păcii românești. Domnia maghiară asupra teritoriilor românești nu poate însă rămânea lipsită de apucăturile, ce-au caracterizat întreaga istoria acestei urgite domnii de o mie de ani încoace. *Batjocuri, lanțuri, bătăi, pat de puscă și sânge, sânge de Români.* Paharul suferințelor noastre s'a umplut de mult, cu lacrimi, — iar în jurul lui e o mare de sânge cald încă. Două săptămâni încă, frați Români, două săptămâni de suferințe mai avem noi cei încă nedesrobiți.

Pe ultimile pagini ale acestei cronici a suferințelor noastre scriem, așa cum ni s'au trimis următoarele bravuri — săvârșite nu pentru salvarea *mării Ungari*, ci din instinctul incurabil unguresc:

Dragoste ungureasă.

Din Beliu ni se scrie azi:

Dragostea Maghiarilor față de Români a fost totdeauna evidentă. În comuna Beliu de vre-o 3 săptămâni a sosit o companie maghiară sub conducerea căpitanului Czeglédi, pentru susținerea ordinii. În zilele prime ne-au oprit pe bieții feciorași de a vorbi în limba română, căci: „fordított nyelven beszélnek” și „majd adunk mi nektek Romániát”. Zilnice au fost persecutările tricolorului nostru național. Ne-au desarmat și desființat garda. În 14 Dec. 1918 sara la 7 ore însă șase soldați înarmați au năvălit în casa doamnei Sofia Boglea, pentru a prinde și impușca pe ginerele dsale, pe Alexandru Trugina candidat de preot și președintele C. N. R. din Beliu, care cu cea mai mare râvnă lupta pentru drepturile fraților lui Români. El a fost pe timpul acesta la școală unde instrua tinerimea la cântările naționale actuale. Acești soldați au fost mai târziu deținuți, dar au declarat, că „a vad dákó-oláhnak meg kell hálnia” și dacă nu acum, este vreme încă, fiindcă din Beliu n'or să iasă fără a lăsa urmele, pe cari să nu le uite.”

INFORMAȚIUNI.

Sfințire de steag. În comuna Sudurău în 8 Decembrie toți oamenii cu mic cu mare s'au adunat la sf. biserică unde s'a ținut sfințirea steagului nostru steag. Sfințirea s'a făcut de către preotul Ilariu Gael, care a ținut o frumoasă vorbire despre însemnătatea tricolorilor. La sfârșitul sf. liturgii s'a cântat „Deșteapă-te Române” și „Să Trăiască România-Mare”. De atunci mândru nostru steag fâlăie pe sf. biserică.

Intrarea armatei române în Aiud. Vineri în 19 Decembrie 1918 a intrat armata română în Aiud unde a fost întâmpinată din partea inteligenței române din Aiud. Foarte bună impresie a făcut asupra dlui general român Neulcea prezentarea înaintea lui a delegației din comuna Ponor din munții apuseni în frunte cu preotul Vasile Bocsa care în cuvinte pătrunzătoare a salutat armata română în numele poporului român dela munte. D. general în cuvinte calde și i-a răspuns comisiei. La prânz părintele Vasile Bocsa ridicând paharul pentru o de în ton entusiast mulțimea armatei române de în ton entusiast mulțimea armatei române pentru primirea călduroasă ce li-sa făcut din partea tuturor Românilor de pretutindenea și mai ales văzând dragostea cu care poporul muntean a venit depărtare de 40 km. ca să salute armata română.

Emblema Unirei. Realizarea visului de veacuri al tuturor Românilor, ce preocupă azi întreaga gândire românească a fost simbolizată într'o plachetă ovală ornată cu tricolorul român și de execuție elegantă pentru a se putea purta în butonieră — de către artistul român *Brutus Hanes*. Pretul 5 cor. 50 fil. Comandă en gros se pot face la Redacția Românului. Revanzătorilor rabat cuvenit. Venitul curat în parte se va da pentru „Orfanii celor căzuți în timpul dela 31 Octombrie până la 10 Noembrie 1918” și în parte pentru alte scopuri de binefacere.

Lenin în Berlin. *Echo de Paris* aduce știrea că unul dintre oratorii manifestăției organizate în parcul Treptow din Berlin trebuie să fie bolșevist rus Lenin, pe care-l curentează acum comandatura militară din Berlin.

Căderea valutei germane. *L'Echo de Paris* primește o telegramă din Geneva în sensul căreia valuta germană scade zilnic. În 8 și 9 Dec. a scăzut cu câte două coroane. O sută de mărci fac 55 de franci.

Dela „Gloria”. *Domnii membri ai clubului sportiv român Gloria din Arad sunt rugați să-și anunțe adresa secretarului Remus Moldovan, Arad str. Arhiducele Iosif (József Jöherceg ut) 1. pentru a-și putea reincepe activitatea.*

Prietenia Sârbilor cu Ungurii. Aflăm că în Caransebeș Sârbii au legat frăție cu Ovreei și Ungurii. Ovreei le dau bani și-i încurajează în pornirile lor contra Românilor, iar Ungurii le dau — jandarmi! Spre marea noastră mirare luăm la cunoștință acest fapt, că Sârbii au chemat de câteva zile jandarmi unguri ca să le stea la dispoziție în menținerea ordinii.

Sârbii au deținut în Caransebeș 4 legionari români și i-au dus la Lugoj. Doi din legionari sunt absolvenți de pedagogie, dd. Lăpăduș și Lungu și au făcut serviciu în reg. 57 din armata română. Ce vreau Sârbii cu ei? Vor trebui să fie puși pe picior de libertate. Se va interveni pentru ei.

Bolșevicii din Arad au plănuț pe Vineri seara un atac în contra gardei române de aici. Acest plan după semne n'au putut fi ținut în secret. Alături comandamentul gardei, cât și d. comite Varjassy au luat cunoștință de mișcarea aceasta. D. Varjassy a asigură C. G. N. R., că la caz de lipsă îi va pune la dispoziție 2 companii din armata maghiară și un detașament de mitraliee. Bolșevicii se vede c'au mirosit ceva despre măsurile preventive și nu s'au arătat. Orășul la 11 ore era însă cu desăvârșire tăcut. Afară de posturi și mici patrulare, nu s'a văzut nici un cetățean. *Domnilor bolșevici! Haide-hai!*

Batalioanele săcuiești cari se află azi în Satu-Mare, printr'o deputație a lor în frunte cu Gabriel Ugron, s'a prezentat înaintea primministrului maghiar Károlyi și l'a rugat să susțină și pe mai deprate batalioanele săcuiești care și azi sunt miliție regulată stăpânită de cea mai perfectă disciplină democratică.

Apáthy nu se simte bine fără armată săcuiești în Cluj. Încotânce a sosit, trimis de locot.-col. Vix la Cluj, căpitanul francez Vierne, histericul Apáthy l'a înhățat să-l capaciteze, că știrile des-

pre afirmările de amenințări ale săcuilor, că vor măcelări Români, sunt simple minciuni. Accentuază că măsurile luate de armata supremă a armatei române, sunt ilegale și nu corespund condițiilor în ate în punctele contractului de armistiu. Apáthy a cercat să-l convingă pe dl Vierne ca în Cluj va fi liniște numai dacă Săcuții vor fi din nou acolo. Așa zice Apáthy. Vierne însă a plecat la Târguș-Murășului, să raporteze generalului Neulcea, care va ști cu ce să răspundă lui Apáthy — sacului cu minciuni.

150 de ofițeri greci au trecut în zilele acestea prin gara din Arad, ca să ajungă în patria lor, pe care au părăsit-o, când Ententa începuse operațiile militare dela Salonic. Atunci și puterile centrale au ocupat ținuturile Serres, Drama și Cavalla. Corpul de armată din părțile acestea nu voia să treacă pe partea Ententei, ci sprijinea pe regele Constantin, cumnatul ex-kaiserului Vilhelm, și s'a predat Nemților. Acum știm sigur, că regele Constantin lucra în favoarea puterilor centrale, chemase chiar pe Nemți să scoată din Grecia armata ententei. Lucrul n'a reușit, dar regele a trebuit să fugă din țara lui. Pe ofițerii și soldații greci, cari au preferat să meargă în Germania, decât să lupte alături de Ententa pentru mărirea țării, sigur nu-i vor aștepta acasă cu flori.

Gărgăuni ungurești. Unii politicieni maghiari sunt de pe acum îngrijorați de rezultatul alegerilor pentru Constituanta maghiară. Se tem adecă, că Sârbii, Slovaci și Români vor avea majoritate în Constituanta lor, și vor produce prin faptul acesta grave complicații de drept public.

Secretarul primministrului, Baloghy, nu află însă de motivată împrejurararea. El nu-și poate închipui, ca națiunile nemaghiare să abziecă de aspirațiile lor de drept public și teritoriale și să între în parlamentul maghiar, — deși mult s'ar bucura și el cu ceilalți Maghiari dacă ei ar intra în acest parlament.

Întâiu e caracteristică îngrijorarea unor politicieni maghiari, dovedind ori că spiritul democratic republican și-a luat numai un nume, fiind încolo identic cu cel reacționar din fostul regat, — ori că îngrijorarea e numai sfârșnicie și ademenire.

Pot fi însă liniștiți dumealor. Vom fi în viața alegerii — dar pentru parlamentul României mari. Căci ce-am mai căuta noi în parlamentul care are pe față descripția: *Lasciați ogni speranza voi che intrati* (pe românește: *Părăsiți orice nădejde voi cari intrați*).

Nu-i vote!... Sâmbătă a fost furtunos Consiliul național maghiar din Oradea-mare. A-nume catolicii înființaseră un consiliu catolic, care să apere interesele catolice, între acestea și propunerea religiei în școală, despre care zice democrația că trebuie scoasă din școli. Bietul preot catolic prezent înzadar s'a apărut, consiliul a optat fără năla înființarea consiliului catolic.

Aviz. Secția propagandei naționale s-a îngrijit, ca să apară în curând Colectii de cântece naționale, azi de mare trebuință pentru fiecare comună românească. Publicația se face în broșuri separate: 1. Cântece naționale pentru 2 voci. (școlari) preț cor. 6. 2) Cântece naționale pentru cor de bărbați. Preț cor. 10. 3) Cântece naționale pentru cor mixt. Preț cor. 12. Cheltuielile cu posta e subînțeleasă în preț. Broșurile sunt în lucrare și apar în termen de 2—3 săptămâni. Fiecare comună română să grăbească a le comanda fără întârziere, trimițând prețul pe adresa: Dr. Ioan Suciu, Sibiu strada Cisnădiei nr. 4, etaj I. nr. 46. Venitul curat al acestei întreprinderi este menit pentru augmentarea „Fondului pentru propaganda românească”. — Secția propagandei naționale.

Organele de publicitate naționale sunt toate rugate a publica gratuit acest aviz în 10 numeri consecutivi. — S. P. N.

x Primim pentru reparație șușoni de gumă și de postav **Zimmermann**, prăvălie de jucării. Piața Libertății nr. 21 (Szabadság-tér 21.)

POSTA REDACTIEI.

Dela vol. Am primit, azi merge. Mulțumim și vă rugăm să continuați cu prețioasa colaborare.

Redactor responsabil: Dr. Ștefan Miclaș

Editor responsabil: Aurel Rusu

Prețul unui exemplar 30 fileri.

chidă ușa vecinicii, n'au somn liniștit, se sbat în nesiguranță, așteaptă să răsară în sfârșit și pentru ei dinspre București soarele libertății, care pe ceilalți frați îi încălzește deja.

Noi Bănățenii, nu credem, ca bucuria voastră, fraților eliberați și miți, să fie deplină, să nu simțiți un spin în inima voastră, știind că mai aveți un frate care sângerează, care așteaptă mântuirea dela voi; nu credem, că veți lăsa Banatul, care a fost alături cu Muntenia „hambarul” Turcilor și camera Austrieilor, să ajungă și hambarul Sârbilor nemiloși și noi cu ochii plini de lacrimi să cetim știrile bucuriei voastre nețarmurite.

Regentul sârbesc ne trimite solia, că ne va cerceta încurând în Timișoara, dorind și prin aceasta să cimenteze alipirea Banatului către Sârbia.

Faceti fraților, ca paharul acesta amar, ispita aceasta să treacă dela noi.

Guvernanții Ungariei de azi, în pragul foamei generale ce-i așteaptă prin închiderea granițelor „Voivodinei” compusă mai ales din Banat, au și început șirul actelor de înfrățire cu Sârbii, — oficios și fără jenă.

Faceti fraților, această nouă înfrățire să nu se întâmple asupra cadavrelor noastre.

Dr. Ioan Jianu.

Violențe grave sârbești.

Din Caransebeș ni se comunică că publicul românesc întors în oraș dela gară după plecarea trenului special al lui Berthelot, s'a oprit în fața Băncii Poporale unde a ascultat cântări diferite până ce soldații sârbi l-a provocat să se împrăstie. Ba ce e mai mult, fruntașii noștri de acolo pentru acest fapt au fost chemați pe azi la comanda militară sârbească: P. S. ep. Cristea, maiorul Târziu, protopopul Ghidiu și alți fruntași din Consiliul național român, P. S. Sa episcopul Cristea va mai fi tras la răspundere și pentru că a permis să fie dus la gară tricolorul românesc la întâmpinarea lui Berthelot, pentru că s'a cântat Deșteaptă-te Române și fiindcă din România a adus o hartă a României mari pe care a avut curajul să o etalizeze în vitrina Librăriei Diecezane!

Știrile aceste ne stârnesc indignarea. N'avem cuvinte să înfierăm mai aspru brutalitățile aceste sârbești. La orice caz nu putem să nu dăm publicității mari cazurile aceste de g'ăvă și jignire a sentimentului românesc și de violare a dreptului de liberă înțunțare și libera opinie asigurat azi tuturor popoarelor lumii.

Presă maghiară sub cenzură... franceză.

Colonelul francez Vyx, comandantul trupelor franceze de ocupație, a anunțat guvernului maghiar, că — în urma unui ordin primit din Paris — va pune presa maghiară sub cenzură.

Noi de mult am semnalat minciunile încoronate ale presei maghiare, răspândite cu intenția păcătoasă de a seduce, intriga, ba chiar a răsvrați populația pașnică, iar de altă parte cu intenția de a răstălmăci și falsifica realitatea înaintea străinătății.

O clasică pildă de lăfăire a presei maghiare, dăm din ziarul *Magyarország* (numărul de azi).

După ce mai dă odată în vileag hotărârea „monstrei adunări” din Cluj (Vezi telegrama A. T. Dacia, din Românul nr. de ieri!), numitul ziar continuă:

În esență numai atât spune și nimic mai mult hotărârea unanimă adusă în adunarea regnicolară (cum, mă rog? Nota Red.) din Cluj în prezența alor optzeci de mii (!) de cetățeni. Rezoluția aceasta a fost în același timp răspuns și întâmpinare la hotărârea luată de o masă etnică de vre-o zece mii (!) în adunarea națională românească din Alba-Iulia, — la aceea „Magna-Charta” valaho-românească (aoleo!), sub firma căreia Sfatul național român și-a luat

acum în Sibiu titlul sonor de Mjnisterial românesc al Ungariei de răsărit (!)

Deosebirea de drept internațional între cele două hotărâri e semnificativă și izbitoare. Câtă vreme în Cluj s'a declarat și a hotărât unanim și în deplină înțelegere, în numele patriotismului și loialității, elementul popular de diferite partide, ordin, rang și ocupație a unei societăți civilizate (?), — la Alba-Iulia și-au îmbrățiat patria, nu a lor ci a *altora* (?), principelui unei țări streine, fără imputernicire de drept internațional (?), câțiva popi, vre-o doi advocați, foști deputați și vre-o doi demagogi episcopopești, chinuți de frigurile galbene ale căpătuiciei, invidiei și urei (auziți și vă cutremurați popoare! N. Red.).

Și în tonul și stilul acesta continuă pe mai bine de 3 coloane, mintind, sămănând ură și instigând pe Săcuii, „soldați pân' acum neînvinși...”

Nu e mirare, dacă Francezii — cu multă răbdare, dar și mult bun simț — n'au putut îndura lăfăielile presei ungurești, ci i-au pus botniță, să-și vină în ori, cum i s'ar ședeu unei prese care se pretează de „cultă.”

Adunări populare în Bihor.

Pentru publicarea și explicarea hotărârilor aduse la marea adunare națională din Alba-Iulia, C. N. R. din Bihor a dispus convocarea poporului dela sate la adunări populare.

În *Cordău* acestei adunări i-a premers s. liturghie, săvârșită de preotul Francisc Petru asistat de preotul militar Eduard Bacoș. Rugăciunea înălțată pentru statul național român și înalta stăpânire și cea pentru desrobirea Românilor au impresionat adânc pe țărani, care abia mai încăpeau în biserică. Bătrânii lăcmașu de bucurie, iar fețele îmbujorate și ochii aprinși ai tinerilor îi trădau fiorii ce pătrundeau sufletele obidite.

În școală (comunală!) s'au adunat peste 500 de inși; om sănătos n'a rămas acasă.

S'a intonat imnul „Deșteaptă-te Române”, după care țaranul *Dimitrie Opris*, președintele C. N. R. din comună, deschide adunarea relevând însemnătatea și scopul ei.

Păr. *Bacoș*, invocând suferințele și păcatele trecutului, motivează de ce a fost de lipsă deslăpirea noastră de fostul regat maghiar și importanța unirii tuturor Românilor între hotarele coloniei române.

Advocatul *Dr. Savu Marta* a publicat și a interpretat hotărârile aduse la Alba-Iulia, la cari poporul a aderat prin neconținute strigăte de „Trăiască România-Mare”.

Oratorii și conducătorii au fost găzduiți la casa țaranului Florian Marta.

De aici ne-am dus d. m. la

Ciheiu. Adunarea a deschis-o părintele *E. Bacoș*, făcând o scurtă reprivire asupra trecutului plin de suferințe pentru Români, iar *Dr. Savu Marta* a povestit țaranilor adunați în decursul adunării din Alba-Iulia, publicându-le și hotărârile aduse.

Dr. Traian Șurlea subloc., a lămurit poporul asupra datorințelor ce ni le impun zilele grele și noua situație, îndemnându-l să nu-și neglijeze lucrul și să nu se lase ademenit de ispitele bolșevichismului păcătos, care ar periclita ordinea publică și cinstea Românilor.

După o scurtă gustare oferită la părintele Victor Târnavăan, ne-am reîntors cu cele mai bune și plăcute amintiri.

Sfințiri de steaguri.

La Borșeștiș în prezența întregului popor, s'au sfințit cele 4 steaguri naționale românești, în cântecul Tricolorului și al Imnului Unirii. Insufletirea a fost obștească și sărbătorească. După aceea garda națională română a dat onorul steagurilor arborate pe frontispiciul bisericii. Unul dintre steaguri a fost arborat apoi la primărie. Cu această ocaziune

pretorele Vermes a promis solemn că va păstra sfințenia și onoarea steagului românesc. Sfatul național român comunal, constător din 24 membri a deșus apoi jurământul consiliului dirigent în ajutorul poporului adunat.

Loznamare.

Comunele Loznamare și Preluci asemenea n'au rămas mai pe jos de vecinele lor. Cu solemnitatea posibilă s'a sărbătorit sfințirea steagurilor frumoase românești. Serviciul divin l-a săvârșit părintele A. Sângeorgean. A vorbit despre însemnătatea zilei d. dr. Cornel Pop; a urmat apoi alegerea cons. național comunal și a gardei naționale, care a depus jurământul cu însufletire C. N. R. C.

In Vaidei.

După terminarea serviciului divin s'a oficiat sfințirea apei și apoi sfințirea steagului prin amăn-doii preoții. Răspunsurile au fost date de corul local, iar după fiecare stropire a steagului se cânta o strofă din „Deșteaptă-te Române” și s'au dat salve de onoare din partea gardei.

Săliște.

Garda națională română din Săliște s'a înființat în 3 Noemvrie. Deci contrar celor publicate în ziarul *Dvoastră* nr. 23 din 24 Nov. v. 1918. Săliștenii nu au sovăit un moment și conști de datorința lor, încă în aceeași zi, au desarmat o baterie de întregire a fostei armate austro-ungare ce se afla staționată aici, preluând dela ei valori destul de însemnate. În ziua de sf. Dumitru s'a serbat pe lângă mare însufletire sfințirea steagului și s'a depus jurământul. La adunarea din Alba-Iulia, garda din Săliște și jur a fost reprezentată cu o companie de 120 oameni, bine înarmați și bine echipați. La adunare această companie a făcut servicii de avangardă și sentinela.

Dr. Stan Stefla.

Cronica zilei.

Din Oradea-mare se anunță: Sfatul orașului Oradea-mare a primit ieri la 26 Dec. o delegație a ministeriului de războiu maghiar, prin care îndrumă, ca în înțelegere cu forurile române să se îngrijească de evacuarea militară a orașului. Transportarea trupelor și a materialului de război, spre lăuntru Ungariei. Sfatul orașenesc în ziua a doua a Crăciunului s'a constituit într-o ședință extraordinară, unde au hotărât evacuarea militară; în 27 Dec. evacuarea militară s'a și prefecțuat. În Orașul lipsit de trupe maghiare liniștea și ordinea e perfectă. Orașul întreg face de pe acum mari pregătiri pentru primirea sărbătorească a trupelor române.

Comitetul Românilor din Paris cere respectarea convenției din anul 1916.

Comitetul Românilor din Transilvania, Banat și Bucovina în Paris, a ținut o adunare în care s'a hotărât: Români și Francezii, cari sunt de față la această adunare, constată, că Sfatul național al Românilor din Transilvania, Banat și Maramurăș a declarat independența acestor ținuturi, odinioară aparținătoare Ungariei, și unirea lor cu regatul României. Membrii prezenți își exprimă speranța, că convenția României cu Franța, Anglia, Italia și Rusia, încheiată în 1916, în ce privește granițele României, Transilvaniei și Banatului — va fi respectată. (Ag. Havas).

Sârbii pe teritoriu vend.

Trupele sârbești, trecând peste râul Mura, au intrat pe teritoriul locuit de Venzi și au ocupat comuna Bellatine.

Schimb de telegrame între regele Victor Emanuel și Poincaré.

Regele Victor Emanuel, la ieșirea din Franța — atrimis președintelui Poincaré o telegramă, în care exprimă adâncă sa mulțumită pentru călduroasa primire ce i s'a făcut și încheie: Când mă gândesc cu mare bucurie la biruința comună, voi păstra ca amintire plăcută și prețioasă și ziua aceasta, în care am simțit din nou căldura inimei eroice și glorioasei Franțe.

Poincaré a răspuns prin o telegramă, exprimându-și bucuria, că regele Italiei păstrează o plăcută amintire despre călătoria la Paris, care a contribuit, ca legăturile de nedespărțită prietenie dintre amândouă țările să fie încă și mai strânse și mai tari. (Agenția Havas).

Comercianții din Belgia vor boicota puterile centrale.

Asociația comercianților din Brüssel a hotărât să boicoteze mărfurile din Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia.